

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst-terviktekst
11.03.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 01.03.2023, 3

Välja kuulutanud
Vabariigi President
16.02.2023 otsus nr 257

Makse- ja arveldussüsteemide seadus¹

Vastu võetud 08.02.2023

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega reguleeritakse juurdepääsu makse- ja arveldussüsteemile ning arveldusteenustele, arveldussüsteemis makse- ja väärtpaberitehingute arveldamist, tagatiste kaitset maksejõuetuse korral, maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamist ning makse- ja arveldussüsteemide järelevaatamist.

(2) Käesolevas seaduses ette nähtud maksesüsteemi tunnustamisele arveldussüsteemina kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

§ 2. Seaduse kohaldamine

(1) Käesolevat seadust kohaldatakse:

- 1) maksesüsteemile, mille teenuste osutamist korraldava isiku peakontor või tema juhatuse või seda asendava organi asukoht ja tegevuskoht on Eestis;
- 2) arveldussüsteemile, mille kohta on esitatud teade Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele käesolevas seaduses sätestatud korras, ning arveldussüsteemile, mille korraldajana tegutseb Eesti Pank;
- 3) käesoleva lõike punktis 2 nimetatud arveldussüsteemis osalejale;
- 4) Eestis asutatud isikutele või asutustele, kes osalevad arveldussüsteemis;
- 5) arveldustele, mis tehakse arveldussüsteemis, sealhulgas neile, mis tehakse süsteemiühenduste kaudu arveldusagentide, kesksete vastaspoolte, arvelduskodade või keskpankade ja muude arveldussüsteemis osalejate ning makseteenuse pakkujate vahel;
- 6) tagatistele, mis on antud seoses arveldussüsteemis osalemisega;
- 7) tagatistele, mis on antud seoses Eesti Panga, Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi (edaspidi *lepinguriik*) keskpanga või Euroopa Keskpanga pädevuses olevate ülesannete täitmisega.

(2) Käesolevat seadust kohaldatakse väärtpaberiülekannetele, mida Eesti väärtpaberite registri pidaja teeb väärtpaberite registri pidamise seaduse alusel.

(3) Arveldussüsteemi kohta sätestatud ei kohaldata maksesüsteemile, välja arvatud juhul, kui see tuleneb käesolevast seadusest.

(4) Eestis asutatud sellise isiku maksejõuetuse korral, kes osaleb kolmanda riigi maksesüsteemis, millele kohaldatavad nõuded on olulises osas võrdväärsed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberi arveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.06.1998, lk 45–50) sätestatud nõuetega, kohaldatakse käesoleva seaduse § 19 lõigetes 2–7 ja §-s 22 sätestatud.

§ 3. Arveldussüsteem, maksesüsteem ja süsteemiühendus

(1) Arveldussüsteem on kolme või enama arveldussüsteemis osaleja (edaspidi ka *süsteemis osalejavõi osaleja*) vahel, kellest ükski ei tegutse selles süsteemis kui süsteemi korraldaja, keskne vastaspool, arveldusagent, arvelduskoda ega kaudne osaleja, kokku lepitud organisatsiooniliste, tehniliste ja õiguslike lahenduste kogum ülekandekorralduste töötlemiseks ja arveldamiseks ühtsete eeskirjade ja standarditud reeglite järgi keskse vastaspoole kaudu või ilma, kui on täidetud mõlemad alljärgnevad tingimused:

1) arveldussüsteemi suhtes kohaldatakse osalejate kokkuleppel sellise lepinguriigi õigust, kus asub vähemalt ühe osaleja peakontor;

2) kooskõlas lepinguriigi õigusega on esitatud arveldussüsteemi kohta teade Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele.

(2) Arveldussüsteem käesoleva seaduse tähenduses on ka väärtpaberiardeldussüsteem, mille kaudu toimuvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiardelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.08.2014, lk 1–72), kohaldamisalas olevad väärtpaberiardeldused.

(3) Arveldussüsteemina ei käsitata kokkuleppeid kahe osaleja vahel, kellest kumbki ei ole keskne vastaspool, arveldusagent, arvelduskoda ega kaudne osaleja, välja arvatud juhul, kui see on Eesti Panga hinnangul süsteemiriski arvestades õigustatud ja Eesti Pank on kokkulepet arveldussüsteemina tunnustanud.

(4) Osalejad võivad kokku leppida, et nende arveldussüsteemist tulenevate õiguste ja kohustuste suhtes kohaldatakse käesolevat seadust, kui vähemalt ühe selles arveldussüsteemis osaleja peakontor asub Eestis.

(5) Maksesüsteem on makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõikes 4 sätestatud maksesüsteem. Maksesüsteem, mis vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimustele, on arveldussüsteem käesoleva seaduse tähenduses.

(6) Süsteemiühendus on kaks või enam arveldussüsteemi, mille korraldajad on omavahel kokku leppinud sellesse ühendusse kuuluvate arveldussüsteemide vaheliste ülekandekorralduste täitmises ühtsetel tingimustel ja ühtseid protseduure kasutades.

(7) Süsteemiühenduses osalevate arveldussüsteemide vahel kokku lepitud kord ei ole arveldussüsteem.

§ 4. Süsteemi korraldaja

(1) Süsteemi korraldaja on isik, kes kooskõlas arveldussüsteemi reeglitega (edaspidi ka *süsteemi reeglid*) ja teiste süsteemis osalejatega sõlmitud lepingutega tagab süsteemi toimepidevuse ning korraldab ülekandekorralduste täitmist ja osalejate vaheliste nõuete tasaarvestamist.

(2) Väärtpaberiardeldussüsteemi korraldajana võib tegutseda:

1) Eesti Pank;

2) väärtpaberite keskdepositoorium, kes on saanud tegevusloa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014 alusel.

(3) Süsteemi korraldaja võib tegutseda ka arveldusagendi, keskse vastaspoole või arvelduskojana.

§ 5. Arveldusagent, keskne vastaspool ja arvelduskoda

(1) Arveldusagent on isik, kes pakub süsteemi liikmetele või süsteemi liikmetele ja kesksele vastaspoolele arvelduskontosid, mille kaudu ülekandekorraldusi arveldussüsteemides arveldatakse, ning vajaduse korral annab arveldamise eesmärgil krediiti.

(2) Keskne vastaspool on juriidiline isik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoole ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) artikli 2 punkti 1 tähenduses.

(3) Arvelduskoda on isik, kes vastutab süsteemi liikmete ja asjakohasel juhul ka keskse vastaspoole või arveldusagendi netopositsioonide arvestuse eest.

§ 6. Arveldussüsteemis osaleja

(1) Osaleja võib olla süsteemi korraldaja, arveldussüsteemi liige (edaspidi *süsteemi liige*), arveldusagent, arvelduskoda, keskne vastaspool ja keskse vastaspoole kliiriv liige. Vastavalt arveldussüsteemi reeglitele võib üks ja seesama osaleja tegutseda keskse vastaspoole, arveldusagendi või arvelduskojana või täita kõiki nende ülesandeid või osa neist.

(2) Kaudne osaleja võib olla süsteemi korraldaja, keskne vastaspool, arveldusagent, arvelduskoda ja süsteemi liige, kellel on süsteemis osalejaga lepinguline suhe, mis võimaldab kaudsel osalejal suunata ülekandekorraldusi arveldussüsteemi kaudu, tingimusel et kaudne osaleja on süsteemi korraldajale teada. Kaudne osalus ei piira selle süsteemis osaleja vastutust, kelle kaudu kaudne osaleja annab süsteemile ülekandekorraldusi.

(3) Süsteemi liige käesoleva seaduse tähenduses on süsteemis osaleja, kes vastutab ülekandekorraldustest tulenevate rahaliste kohustuste täitmise eest selles süsteemis. Süsteemi liige võib olla:

1) Eestis või teises lepinguriigis asutatud krediitiasutus;

2) Eestis või teises lepinguriigis asutatud investeerimisühing, välja arvatud väärtpaberituru seaduse § 47 lõikes 1 sätestatud isik;

3) kolmandas riigis asutatud isik, keda käsitatakse krediitiasutuse või investeerimisühinguna;

- 4) Eesti Pank, teise lepinguriigi keskpank või Euroopa Keskpank;
- 5) valitsusasutus, avalik-õiguslik juriidiline isik või riigi asutatud sihtasutus.

(4) Keskse vastaspoole kliiriv liige on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 artikli 2 punktis 14 määratletud süsteemis osaleja.

§ 7. Maksejõuetusmenetlus

(1) Maksejõuetusmenetlus käesoleva seaduse tähenduses on:

- 1) pankrotimenetlus;
- 2) saneerimismenetlus;
- 3) finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses sätestatud varajase sekkumise meetme rakendamine või kriisilahendusmenetlus;
- 4) krediidiasutuse suhtes kehtestatud moratorium;
- 5) menetlus, mis on algatatud välisriigi õiguse alusel süsteemis osaleja või arveldussüsteemile või osalejale tagatise andnud isiku tegevuse ümberkorraldamiseks või lõpetamiseks, või selliste meetmete rakendamine, millega kaasneb ülekandekohustuste täitmise peatamine või piiramine.

(2) Pankrotimenetluse algatamise all mõistetakse kohtu poolt ajutise halduri nimetamist vastavalt pankrotiseaduse §-le 15. Moratoriumi kehtestamine on krediidiasutuste seaduse § 112 lõikes 3¹ nimetatud moratoriumi kehtestamise otsuse tegemine. Kriisilahendusmenetluse all mõistetakse finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses sätestatud kriisilahendusmeetme või -õiguse rakendamist.

(3) Arveldussüsteemis osaleja maksejõuetuse korral kohaldatakse tema arveldussüsteemis osalemisest tulenevatele õigustele ja kohustustele arveldussüsteemile kohaldatavat õigust.

§ 8. Tasaarvestamine

(1) Arveldussüsteemis osalejate vaheliste rahaliste nõuete täitmiseks võib süsteemi reeglitega määratud korras ja juhtudel kasutada nõuete kahe- või mitmepoolset tasaarvestamist.

(2) Nõuete tasaarvestamisel süsteemi reeglite kohaselt arvestatud netonõuded ja -kohustused asendavad nende arveldamise aluseks olnud varasemad nõuded ja kohustused ning asendamine loetakse kehtivaks nii süsteemis osalejate kui ka muude isikute suhtes.

§ 9. Tagatis

Tagatis käesoleva seaduse tähenduses on igasugune likviidne vara, mis antakse varaliste õiguste pantimise, tagasiostuõigusega müügi või muu sellise kokkuleppega, sealhulgas asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatiseks, või muul viisil arveldussüsteemis osalemisest tulenevate õiguste ja kohustuste tagamiseks või mis antakse Eesti Pangale, teise lepinguriigi keskpangale või Euroopa Keskpangale nende ülesannete ja toimingutega seoses.

§ 10. Ülekandekorraldus

Ülekandekorraldus käesoleva seaduse tähenduses on süsteemis osaleja käsund:

- 1) anda saaja käsutusse teatav hulk raha, tehes kande krediidiasutuse, keskpanga, keskse vastaspoole või arveldusagendi arvelduskontol, või muu käsund, millest tuleneb maksekohustuse võtmine või selle täitmine vastavalt arveldussüsteemi reeglitele;
- 2) täita väärtpaberitehingust tekkinud kohustus või anda üle omandiõigus või muu õigus väärtpaberi üle, tehes kande vastavas registris.

§ 11. Arvelduskonto

Arvelduskonto käesoleva seaduse tähenduses on Eesti Pangas, lepinguriigi keskpangas, Euroopa Keskpangas või arveldusagendi või keskse vastaspoole juures olev konto, mida kasutatakse selleks, et hoida rahalisi vahendeid või väärtpabereid ning arveldada arveldussüsteemis osalejate vahel ülekandekorraldustest tulenevaid nõudeid ja kohustusi.

§ 12. Arvelduspäev

Arvelduspäev käesoleva seaduse tähenduses on ajavahemik, mis hõlmab arveldussüsteemi või süsteemiühenduse päevaseid ja öiseid arveldusi ning sisaldab kõiki tegevusi ja sündmusi, mis toimuvad arveldussüsteemi tegevustsükli jooksul.

2. peatükk

Maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamine ja arveldussüsteemi korraldamine

1. jagu Maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamine ja sellest teatamine

§ 13. Maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamine

(1) Maksesüsteemi teenuste osutamist korraldab isik (edaspidi *maksesüsteemi korraldaja*), kes soovib maksesüsteemi tunnustamist arveldussüsteemina, esitab Eesti Pangale järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) taotlus käesoleva seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud teate esitamiseks;
- 2) maksesüsteemi korraldaja põhikirja või asutamislepingu ära kiri;
- 3) andmed maksesüsteemi korraldaja juhatuse ja nõukogu liikmete kohta, mis sisaldavad neist igatüüpi ees- ja perekonnanime, isikukoodi või selle puudumise korral sünniaega, elukohta, hariduse kirjeldust, töö- ja ametikohtade täielikku loetelu ning juhatuse liikmete puhul nende vastutusvaldkonna kirjeldust;
- 4) maksesüsteemi eeskirjad ja arvelduste kord, dokumentatsioon maksesüsteemi toimimise majanduslike, tehniliste ja õiguslike põhimõtete kohta ning maksesüsteemis osalemiseks või selle teenuste kasutamiseks vajalike lepingute näidised;
- 5) iga teada oleva osaleja või kaudse osaleja ärinimi, asukoha aadress, kontaktandmed ja vajaduse korral andmed osalejale antud tegevusloa kohta;
- 6) muud dokumendid, mida Eesti Pank peab maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamisel vajalikuks.

(2) Eesti Pank hindab maksesüsteemi toimimise põhimõtteid ja selle tööd korraldavaid reegleid eesmärgiga tuvastada, kas maksesüsteem vastab arveldussüsteemile kehtestatud nõuetele.

(3) Otsuse käesoleva seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud teate esitamise või sellest keeldumise kohta teeb Eesti Pank kuue kuu jooksul kõigi vajalike ja nõuetekohaste andmete ning dokumentide saamisest arvates.

(4) Eesti Pank võib maksesüsteemi arveldussüsteemina mitte tunnustada ja keelduda käesoleva seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud teate esitamisest, kui:

- 1) maksesüsteemi korraldaja ei ole esitanud kõiki nõutud andmeid ja dokumente kolme kuu jooksul pärast taotluse esitamist;
- 2) maksesüsteemi tööd korraldavad reeglid ei vasta käesoleva seadusega süsteemi reeglitele kehtestatud nõuetele ja puudused ei ole kõrvaldatud mõistliku aja jooksul taotluse esitamisest arvates;
- 3) maksesüsteemi tunnustamine arveldussüsteemina ei ole süsteemiriski tõttu põhjendatud;
- 4) käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel esitatud andmete ja dokumentide põhjal võib järeldada, et maksesüsteemi usaldusväärne, turvaline ja tõhus toimimine ei ole küllaldaselt tagatud;
- 5) taotletava teate esitamine on teise riigi asutuse või isiku pädevuses;
- 6) esineb muu mõjuv põhjus.

(5) Eesti Pank võib maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustada, kui osalejad on arveldussüsteemist tulenevate õiguste ja kohustuste suhtes kohaldatavaks õiguseks valinud Eesti õiguse ja Eesti Panga hinnangul puuduvad tunnustamisest keeldumise aluseks olevad asjaolud.

(6) Eesti Pank võib tunnustada maksesüsteemi arveldussüsteemina ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tunnustamise taotlusest sõltumata, kui Eesti Panga hinnangul on sellise maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamine süsteemiriski arvestades õigustatud. Sellisel juhul konsulteerib Eesti Pank enne käesoleva seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud teate esitamist asjaomase maksesüsteemi korraldajaga.

(7) Maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamine on süsteemiriski tõttu põhjendatud eelkõige juhul, kui selles osaleja või selle korraldaja kohustuste täitmata jätmine võib mõjutada teiste osalejate või korraldaja kohustuste täitmist ning seeläbi võib süsteemiriski ülekandumine vahetult avaldada negatiivset mõju finantssüsteemi stabiilsusele ja usaldusväärssusele.

(8) Käesolevas paragrahvis sätestatud tunnustamist ei kohaldata maksesüsteemile, mille korraldaja on Eesti Pank, ega väärtpaberiarveldussüsteemile.

(9) Väärtpaberite keskdepositoorium teavitab Finantsinspektsiooni väärtpaberiarveldussüsteemist, millele kohaldatakse Eesti õigust. Teatele lisatakse arveldussüsteemi reeglid.

§ 14. Arveldussüsteemist teatamine

(1) Eesti Pank esitab pärast maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamist sellekohase teate Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele. Eelnimetatud teate esitab Eesti Pank ka arveldussüsteemi kohta, mille korraldajana ta tegutseb.

(2) Finantsinspeksioon peab nende väärtpaberiarveldussüsteemide nimekirja, millele kohaldatakse Eesti õigust, ning esitab iga nimekirja kantud arveldussüsteemi kohta teate Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele.

(3) Kui Eesti Panga hinnangul arveldussüsteem, mille kohta ta on esitanud Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele teate, ei vasta käesolevas seaduses sätestatud maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamise nõuetele ja mittevastavus ei ole ajutine, esitab Eesti Pank Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele taotluse see arveldussüsteem nimekirjast kustutada.

2. jagu

Arveldussüsteemi reeglitele esitatavad nõuded ja süsteemi korraldaja kohustused

§ 15. Süsteemi reeglid

(1) Arveldussüsteemi toimimist, sealhulgas ülekandekorralduste andmist ja täitmist, reguleeritakse süsteemi reeglitega.

(2) Süsteemi reeglid peavad sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- 1) pakutavate arveldusteenuste kirjeldus;
- 2) süsteemis osalejaks saamise tingimused, osaleja staatuse andmise, peatamise ja lõpetamise kord ning osaleja kohustused ja vastutus;
- 3) ülekandekorralduste täitmiseks kasutatava arveldustehnika kirjeldus;
- 4) ülekandekorralduste alusel tekkinud nõuete ja kohustuste täitmise kord, sealhulgas ülekandekorralduste töötlemise ajakava ning ülekandekorralduste täitmise kord tehnilise rikke ja süsteemis osaleja kohustuste täitmata jätmisest tuleneva arveldussüsteemi toimimise häiringu korral;
- 5) ülekandekorralduste täitmise tagamise viisid ning tagatisvahendite moodustamise ja kasutamise kord;
- 6) süsteemis osalemisest tulenevate kohustuste täitmise tagamise tingimused ja kord;
- 7) arveldussüsteemi reeglite muutmise ja vaidlustamise kord;
- 8) arvelduste lõplikkust määravad tingimused;
- 9) tingimused, mille täitmisel võib süsteemis osaleja vahendada süsteemi teenuseid kolmandatele isikutele;
- 10) süsteemi reeglitele kohaldatav õigus.

§ 16. Süsteemi korraldaja kohustused

(1) Süsteemi korraldaja rakendab õiguslikke, tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, et tagada arveldusteenuste turvalisus ning arveldussüsteemi töökindlus ja usaldusväärne toimimine, kooskõlas käesoleva seaduse ja muu õigusakti, sealhulgas Euroopa Liidu õigusaktiga ning arveldussüsteemide korraldamise rahvusvaheliste tavadelega.

(2) Süsteemi korraldaja rakendab süsteemi reegleid, arveldussüsteemi toimimist reguleerivaid sise-eeskirju ja muid asjakohaseid protseduure, et maandada osalejast või süsteemi korraldajast tulenevaid majanduslikke, tehnilisi ja õigusriske. Sellised sise-eeskirjad ja protseduurid peavad olema selged ja läbipaistvad ning hõlmama vähemalt süsteemi korraldaja juhtimist ja kontrollisüsteemi, et tuvastada, teadvustada ja maandada arveldussüsteemi tegevusega kaasnevaid riske ning tagada arveldussüsteemi toimepidevus.

(3) Arveldussüsteemi korraldamisel kasutatavad vahendid ja protsessid peavad tagama, et ülekandekorraldusi täidetakse vastavalt süsteemi reeglitele.

(4) Süsteemi reeglitega ette nähtud ulatuses ja korras süsteemi korraldaja:

- 1) peab arvestust ülekandekorralduste alusel süsteemi kaudu täitmisele kuuluvate nõuete ja kohustuste üle;
- 2) korraldab ja tagab ülekandekorralduste alusel tekkinud süsteemis osalejate vastastikuste nõuete ja kohustuste täitmist, sealhulgas nende tasaarvestamist;
- 3) sõlmib lepinguid teiste arveldussüsteemide korraldajatega, et korraldada ülekandekorralduste täitmisega seotud arveldusi;
- 4) peab arvelduste korraldamiseks süsteemi liikmete arvelduskontosid;
- 5) moodustab ja käsutab tagatisvahendite fonde, et tagada arveldussüsteemi kaudu täitmisele kuuluvate süsteemis osalejate nõuete ja kohustuste täitmine ning maandada arveldussüsteemi toimimisega seotud riske;
- 6) osutab muid teenuseid ning teeb tehinguid ja toiminguid seoses ülekandekorralduste arveldamise või nende täitmise tagamisega;
- 7) rakendab sisekontrolli meetmeid, mis on piisavad arveldussüsteemi tegevusega seotud riskide maandamiseks.

(5) Süsteemi korraldaja teatab Eesti Pangale kolme tööpäeva jooksul:

- 1) iga süsteemis osaleja ja kaudse osaleja ärinime, asukoha aadressi ja kontaktandmed osaleja liitumisest arvates, samuti kõik eelnimetatud andmetes tehtud muudatused, sealhulgas süsteemis osalejate kohta, vastavast muudatusest teadaisaamisest arvates;

2) muudatustest arveldussüsteemi reeglites ja süsteemis osalejatega sõlmitud lepingutes vastava muudatuse tegemisest arvates;

3) otsusest arveldussüsteemi tegevus peatada või lõpetada sellekohase otsuse tegemisest arvates;

4) osalemisest arveldussüsteemis, mille suhtes kohaldatakse välisriigi õigust, vastava arveldussüsteemiga liitumise kokkuleppe sõlmimisest arvates.

(6) Käesoleva seaduse §-s 15 ja käesolevas paragrahvis sätestatud ei kohaldata § 3 lõikes 2 nimetatud väärtpapieriarveldussüsteemile. Sõltumata eelmises lauses sätestatud on väärtpapieriarveldussüsteemi korraldaja kohustatud edastama Eesti Pangale viimase nõudmisel käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teavet.

3. jagu

Juurdepäas makse- ja arveldussüsteemile ning arveldusteenustele

§ 17. Juurdepäas makse- ja arveldussüsteemile ning arveldusteenustele

(1) Isiku õigustatud huvi olemasolu ja vastava teabenõude saamise korral annab süsteemis osaleja teavet enda arveldussüsteemis osalemise ning selle süsteemi reeglite ja toimimise põhimõtete kohta.

(2) Maksesüsteemi korraldaja peab makseteenuse pakkujale tagama sellele süsteemile juurdepääsu õiguse, kehtestades selleks maksesüsteemiga liitumise tingimused (edaspidi ka *maksesüsteemi reeglid*), mis peavad olema liituja suhtes objektiivsed ja proportsionaalsed ning tagama võrdse kohtlemise.

(3) Juurdepääsu maksesüsteemile võib maksesüsteemi reeglitega piirata üksnes lähtuvalt konkreetsetest riskidest, eelkõige selleks, et ära hoida arveldusteenusega seotud riski, operatsiooniriski ja äririski ning tagada maksesüsteemi finantsstabiilsus, turvalisus ja stabiilne toimimine.

(4) Maksesüsteemi reeglitega ei tohi makseteenuse pakkujatele, makseteenuse pakkuja klientidele ega teistele maksesüsteemidele kehtestada:

1) piiranguid, mis takistavad osalemist teistes maksesüsteemides;

2) tingimusi, mis kohtlevad ebavõrdselt makseteenuse pakkujaid nende kui maksesüsteemis osalejate õiguste ja kohustuste suhtes;

3) piiranguid, mis lähtuvad maksesüsteemis osalejate institutsioonilisest vormist.

(5) Kui süsteemis osaleja võimaldab makseteenuse pakkujal, kes ei ole osaleja, suunata maksejuhiseid arveldussüsteemi kaudu, peab kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatuga seda võimaldama ka teistele makseteenuse pakkujatele. Süsteemis osaleja peab juurdepääsu taotlevale makseteenuse pakkujale ja muule süsteemis osaleda soovivale isikule juurdepääsutaotluse tagasilükkamist põhjendama.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikeid 2–4 ei kohaldata:

1) arveldussüsteemide suhtes;

2) maksesüsteemide suhtes, mis koosnevad üksnes makseteenuse pakkujatest, kes kuuluvad konsolideerimisgruppi, mis koosneb omakorda seotud kapitaliga üksustest ning kus ühel seotud üksustest on tegelik kontroll teiste üle;

3) maksesüsteemide suhtes, mille korraldaja on Eesti Pank, lepinguriigi keskpang või Euroopa Keskpang.

3. peatükk

Arvelduste lõplikkus, tagatiste kaitse ja maksejõuetusest teavitamine

§ 18. Ülekandekorralduse arveldussüsteemi sisestamine ja tagasivõetamatuks muutumine ning selle õiguslik tagajärg

(1) Ülekandekorralduse arveldussüsteemi sisestamise ja tagasivõetamatuks muutumise tingimused määratakse asjakohaste süsteemi reeglitega.

(2) Süsteemi reeglites tuleb määrata aeg, millal ülekandekorraldus loetakse sisestatuks ja tagasivõetamatuks.

(3) Ülekandekorraldust ei või süsteemis osaleja ega kolmas isik tagasi võtta või muuta pärast ülekandekorralduse tagasivõetamatuks muutumist. Toimingud, mis on tehtud pärast tagasivõetamatuks muutumist eesmärgiga ülekandekorraldust muuta või see tühistada, on tühised.

(4) Süsteemiühenduse puhul peab iga selles osaleva korraldaja süsteemi reeglites olema ülekandekorralduse arveldussüsteemi sisestamise ja tagasivõetamatuks muutumine määratud viisil, mis on suurimas võimalikus ulatuses kooskõlas kõikide seotud arveldussüsteemide reeglitega ning mis võimaldab määrata aega, millal ülekandekorraldus loetakse sisestatuks ja tagasivõetamatuks.

(5) Ühe arveldussüsteemi reegel ülekandekorralduse sisestatuks lugemise või tagasivõetamatuks muutmise kohta ei mõjuta ühegi teise samasse süsteemiühendusse kuuluva arveldussüsteemi reeglit, kui kõigi süsteemiühenduses osalevate arveldussüsteemide reeglites ei ole sätestatud teisiti.

§ 19. Ülekandekorralduste täitmine süsteemis või süsteemiühenduses osaleja maksejõuetusmenetluse algatamise korral ja teavitamiskohustus

(1) Kui süsteemis või süsteemiühenduses osaleja suhtes algatatakse pankrotimenetlus või kehtestatakse moratorium krediitiasutusest süsteemis osaleja või süsteemiühenduses osaleja suhtes, peatab süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja viivitamata eelnimetatud osaleja ülekandekorralduste vastuvõtmise vastavalt arveldussüsteemi või süsteemiühenduse reeglites sätestatud korrale.

(2) Ülekandekorraldused täidetakse ja tasaarvestused tehakse ning need on kolmandatele isikutele õiguslikult siduvad ka siis, kui süsteemis osaleja suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus, tingimusel et asjakohased ülekandekorraldused on arveldussüsteemi reeglite kohaselt arveldussüsteemi sisestatud enne maksejõuetusmenetluse algatamist. Käesolevat lõiget kohaldatakse maksejõuetusmenetluse algatamisel ka süsteemiühenduses osaleja suhtes ja süsteemiühenduse korraldaja suhtes, kes ei ole süsteemis osaleja.

(3) Enne maksejõuetusmenetluse algatamist arveldussüsteemis või süsteemiühenduses osalemisega võetud kohustusi võib täita süsteemis või süsteemiühenduses osaleja antud tagatiste või arveldussüsteemi või süsteemiühenduse tagatisvahendite arvel.

(4) Kui ülekandekorraldused on vastu võetud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist süsteemis või süsteemiühenduses osaleja või süsteemiühenduse korraldaja suhtes ja täidetud kooskõlas arveldussüsteemi reeglitega maksejõuetusmenetluse algatamisega samal arvelduspäeval, on need kolmandatele isikutele õiguslikult siduvad, kui süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja tõendab, et ta ei teadnud ega pidanudki teadma maksejõuetusmenetluse algatamisest.

(5) Süsteemis või süsteemiühenduses osaleja pankroti korral ei kuulu käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 4 nimetatud ülekandekorralduse täitmise tulemusel osaleja omandist välja läinud vara tema pankrotivara hulka.

(6) Süsteemis või süsteemiühenduses osaleja pankroti korral ei kuulu tema poolt süsteemi või süsteemiühenduse reeglite kohaselt arveldussüsteemi või süsteemiühenduse tagatisvahendite fondi tasutu tema pankrotivara hulka summa ulatuses, mis on vajalik enne pankrotimenetluse algatamist osaleja sisestatud ülekandekorralduste täitmiseks.

(7) Ülekandekorralduse tagasivõitmine pankrotimenetluses ei too kaasa arveldussüsteemi reeglite kohaselt tehtud tasaarvestuse, sealhulgas mitmepoolse tasaarvestuse kehtetust.

(8) Süsteemis või süsteemiühenduses osaleja teavitab viivitamata vastavalt kas süsteemi või süsteemiühenduse korraldajat ja Eesti Panka tema suhtes pankrotimenetluse algatamisest ja pankroti väljakuulutamistest ja moratoriumi kehtestamisest. Sama kohustus on ka ajutisel pankrotihalduril, pankrotihalduril ja moratoriumihalduril osaleja suhtes.

(9) Eesti Pank teatab viivitamata Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele, süsteemi korraldajale ja teiste lepinguriikide pädevatele asutustele süsteemis või süsteemiühenduses osaleja maksejõuetusmenetlusest, kui osaleja peakontor asub Eestis. Kui teabe osaleja maksejõuetusmenetluse kohta edastab Eesti Pangale selle lepinguriigi pädev asutus, kus asub selle osaleja peakontor, teavitab Eesti Pank asjaomase süsteemi korraldajat maksejõuetusmenetlusest selle osaleja suhtes.

(10) Pädeva asutusena käsitatakse lepinguriigi asutust, kes on volitatud saama või kohustatud edastama käesolevas seaduses või muus õigusaktis sätestatud teavet osaleja või süsteemi korraldaja maksejõuetusmenetluse kohta, samuti isikut või asutust, kes on pädev makse- või arveldussüsteemi järele vaatama.

(11) Kolmanda riigi maksesüsteemis osalev isik, kelle suhtes on algatatud Eesti õiguse alusel maksejõuetusmenetlus, või ajutine pankrotihaldur, pankrotihaldur või moratoriumihaldur esitab pärast maksejõuetusmenetluse algatamist taotluse eelnimetatud isiku ülekandekorralduste ja nende täitmiseks antud tagatiste suhtes käesoleva paragrahvi lõigetes 2–7 ja §-s 22 sätestatu kohaldamiseks, kui sellele maksesüsteemile kohaldatavad nõuded on olulises osas võrdväärsed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ nõuetega.

§ 20. Ülekandekorralduste täitmine süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja pankrotimenetluse algatamise korral ja teavitamiskohustus

(1) Kui süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja suhtes on algatatud pankrotimenetlus, lõpetab ta viivitamata ülekandekorralduste vastuvõtmise.

(2) Kui süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja suhtes on algatatud pankrotimenetlus, kuuluvad kõik ülekandekorraldused, mis on talle enne pankrotimenetluse algatamist antud, täitmisele.

(3) Süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja pankroti korral ei kuulu vara, mille on talle ülekandekorralduste täitmiseks või selle tagamiseks üle andnud süsteemis või süsteemiühenduses osaleja, sealhulgas teise arveldussüsteemi korraldaja, süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja pankrotivara hulka.

(4) Süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja teavitab viivitamata Finantsinspektsiooni ja Eesti Panka enda suhtes pankrotimenetluse algatamisest ja pankroti väljakuulutamisest. Sama kohustus on ka ajutisel pankrotihalduril ja pankrotihalduril süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja suhtes.

(5) Eesti Pank teatab viivitamata Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele ja teiste lepinguriikide pädevatele asutustele süsteemi või süsteemiühenduse korraldaja pankrotimenetlusest.

§ 21. Arveldussüsteemi tagatisvahendid

(1) Kui süsteemi korraldajal on kohustus korraldada süsteemis osalemisega seotud kohustuste täitmine, peab süsteemi korraldaja moodustama tagatisvahendite fondi või võtma tarvitusele muud asjakohased meetmed, mille abil on süsteemis osalemisega seotud kohustuste täitmine süsteemi reeglites sätestatud ulatuses piisavalt tagatud.

(2) Tagatisvahendite fondi võib moodustada igasugune likviidne vara, sealhulgas asjaõigusseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatis.

§ 22. Tagatiste kaitse

(1) Maksejõuetusmenetlus ei mõjuta süsteemi korraldaja, süsteemis osaleja, Eesti Panga, lepinguriigi keskpanga ega Euroopa Keskpanga õigusi tagatisele, mis on antud seoses arveldussüsteemiga või mis tahes süsteemiühendusega või seoses ülesannete täitmisega, mis on Eesti Panga, lepinguriigi keskpanga või Euroopa Keskpanga pädevuses. Eelnimetatud tagatise võib realiseerida tagatise andmise aluseks olnud kokkuleppe järgi.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kohaldatakse maksejõuetusmenetluse algatamisel järgmiste isikute suhtes:

- 1) asjaomasest süsteemis või süsteemiühenduses osaleja;
- 2) süsteemiühenduses osalev süsteemi korraldaja, kes ei ole osaleja;
- 3) Eesti Panga, lepinguriigi keskpanga või Euroopa Keskpanga lepingupartner;
- 4) tagatise andnud muu isik.

(3) Kui süsteemi korraldaja on süsteemiühenduses andnud tagatise teisele süsteemi korraldajale, ei mõjuta tagatise saanud süsteemi korraldaja suhtes maksejõuetusmenetluse algatamine tagatise andnud süsteemi korraldaja õigusi seoses tagatisega.

(4) Kui tagatiseks on registreeritud väärtpaber või õigus sellisele väärtpaberile ja tagatis on kantud vastavasse lepinguriigis peetavasse registrisse, kontole või väärtpaberite keskdepositooriumi süsteemi, kohaldatakse tagatisele ja tagatise saaja, sealhulgas tema jaoks tagatist hoidva isiku, õigustele selle lepinguriigi õigust, kus sellist registrit, kontot või süsteemi peetakse.

4. peatükk

Järelevaatamine

§ 23. Eesti Panga ülesanded makse- ja arveldussüsteemide järelevaatamisel

(1) Eesti Pank vaatab käesolevas peatükis sätestatud korras makse- ja arveldussüsteemide (käesolevas peatükis edaspidi koos *süsteemid*) järele.

(2) Eesti Pank järelevaatajana:

- 1) kogub teavet Eestis makseteenuseid pakkuvate isikute osalemise kohta süsteemides, sealhulgas süsteemides, mille suhtes kohaldatakse teise lepinguriigi või kolmanda riigi õigust;
- 2) analüüsib süsteemide ülesehitust, toimimist ja riske;
- 3) võib anda juhiseid ja soovitusi süsteemide ülesehituse parandamiseks, ülekandekorralduste edastamise ja vastuvõtmise tõhusamaks korraldamiseks, riskide vähendamiseks ning makseteenuste toimepidevuse tagamiseks;
- 4) annab hinnanguid süsteemide reeglite ja põhimõtete kohta.

(3) Eesti Pank võib kehtestada süsteemide järelevaatamise täpsemad tingimused ja korra, sealhulgas süsteemide kohta esitatavate andmete loetelu, esitamise perioodilisuse ning edastamise vormi.

(4) Ülevaate järelevaatamise aluseks olevatest põhimõtetest avaldab Eesti Pank oma veebilehel.

§ 24. Eesti Panga koostöö Finantsinspeksiooniga järelevalvamise korraldamisel

(1) Eesti Pank teeb järelevalvamisel koostööd Finantsinspeksiooniga. Eesti Pangal on õigus edastada Finantsinspeksioonile maksesüsteemi arveldussüsteemina tunnustamise ja süsteemide järelevalvamise eesmärgil kogutud teavet, dokumente ning muid andmeid.

(2) Et järelevalvamise ülesannet paremini täita, võib Eesti Pank sõlmida Finantsinspeksiooniga koostöökokkuleppe, milles lepitakse kokku järelevalvamise ülesande täitmiseks vajaliku teabe vahetamise tingimused, osapoolte ülesannete jaotus ning muud täitmiseega seotud olulised tingimused.

(3) Eesti Pank teatab Finantsinspeksioonile kõrvalekaldest süsteemide korra- või õiguspärasest toimimisest või nende töökindluse häirest, kui kõrvalekalle või häire ei ole Eesti Panga hinnangul ajutine ning kui see võib kahjustada usaldusväärset ja tõhusat toimimist või kui süsteemiriskid võivad kanduda üle muule finantsturu taristule või suurendada märkimisväärselt süsteemide tegevusega kaasnevaid riske Eestis asutatud osalejatele.

(4) Eesti Pank võib teha Finantsinspeksioonile ettepaneku süsteemides osalemisega seotud riskide maandamiseks järgmistel juhtudel:

1) arveldussüsteem, milles osaleb Eestis asutatud makseteenuse pakkuja või välisriigi makseteenuse pakkuja filiaal Eestis, ei vasta käesoleva seaduse või muu õigusakti või selle alusel antud õigusakti nõuetele või rahvusvaheliselt tunnustatud tavadele;

2) Eesti Pangale esitatud dokumentide ja andmete põhjal võib asuda seisukohale, et makse- või arveldussüsteemi usaldusväärne ja tõhus toimimine ei ole küllaldaselt tagatud;

3) makse- või arveldussüsteemi korraldaja või selles süsteemis osaleja tõttu ei ole makse- või arveldussüsteemi järelevalvamine piisavalt tagatud.

§ 25. Õigused teabe andmisel ja saamisel

(1) Eesti Pangal on õigus edastada käesolevas seaduses või muus õigusaktis või selle alusel antud õigusaktis sätestatud Eesti Panga kohustuse või muu ülesande täitmiseks kogutud teavet, dokumente ja muid andmeid teise lepinguriigi pädevale asutusele, samuti muule isikule või asutusele, kui see tuleneb õigusaktist.

(2) Eesti Pangal on käesoleva seaduse alusel maksesüsteemi tunnustamiseks arveldussüsteemina ja süsteemide järelevalvamise eesmärgil õigus saada tasuta teavet, dokumente ja selgitusi süsteemide korraldajalt, süsteemides osalejalt, valitsusasutuselt ja järelevalveorganilt ning riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogudest.

5. peatükk Seaduste muutmine

§ 26. Asjaõigusseaduse muutmine

Asjaõigusseaduse § 314¹ lõike 1 punktid 3 ja 4 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„3) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 3 lõikes 6 nimetatud süsteemiühenduse korraldaja;

4) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud süsteemi korraldaja;”.

§ 27. Eesti Panga seaduse muutmine

Eesti Panga seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 19¹ järgmises sõnastuses:

„§ 19¹. Arveldused Eesti Pangas

(1) Eesti Pank võib toimida maksesüsteemide, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemide korraldajana, kui see on tema ülesannete täitmiseks vajalik. Maksesüsteemide reeglid ja liitumistingimused kehtestab Eesti Pank.

(2) Maksesüsteemiga, mida korraldab Eesti Pank, võivad osalejad liituda eeldusel, et nad täidavad maksesüsteemi reeglitega määratud liitumistingimusi ja sõlmivad asjakohase liitumislepingu.”;

2) paragrahvi 24² lõike 2 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) õigusaktides sätestatud juhtudel annab hinnanguid maksesüsteemide toimimise põhimõtete ja reeglite kohta;”;

3)paragrahvi 24²lõiget 2 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) sõlmib õigusaktides sätestatud juhtudel kokkuleppeid järelevaatamise korraldamiseks.”.

§ 28. Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse muutmine

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 17 lõikes 10 asendatakse tekstiosa „ja tasaarvestust, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.06.1998, lk 45–50), viimati muudetud direktiiviga 2010/78/EL (ELT L 331, 15.12.2010, lk 120–161), artikli 2 punktis k” tekstiosaga „ning makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud tasaarvestust”;

2)paragrahvi 40¹lõike 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemide või nende korraldajate ees;”;

3)paragrahvi 43 lõike 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) makse- või ülekandekohustustele, mis tulenevad makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemi või süsteemi korraldaja korrapärasest toimimisest;”;

4)paragrahvi 44 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ” tekstiosaga „makse- ja arveldussüsteemide seaduse”;

5)paragrahvi 50 lõike 1 punkt 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„11) makse- või arveldussüsteemi korraldajat, kui kriisilahendusmenetluses osalev isik on makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemis osaleja.”;

6)paragrahvi 59 lõikes 7 asendatakse tekstiosa „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ kohaste makse- ja arveldussüsteemide” tekstiosaga „makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemide”;

7)paragrahvi 71 lõike 1 punktis 6 asendatakse tekstiosa „krediidiasutuste seaduse § 87 lõikes 2 määratletud maksesüsteemide või süsteemikorraldajate” tekstiosaga „makse- ja arveldussüsteemide seaduses määratletud arveldussüsteemide ning sama seaduse § 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud süsteemi korraldajate”.

§ 29. Kindlustustegevuse seaduse muutmine

Kindlustustegevuse seaduse § 149 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Erireežiimi kehtestamise otsus ei mõjuta niisuguse käsutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppes tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi või süsteemühenduse vahendusel tehtavaid tasaarvestusi.”.

§ 30. Krediidiasutuste seaduse muutmine

Krediidiasutuste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 3 lõike 2 punktis 1 asendatakse sõnad „makse- ja arveldussüsteemi” tekstiosaga „maksüsteemi, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi”;

2)paragrahvi 87 lõiked 2, 4 ja 5 tunnistatakse kehtetuks;

3)paragrahvi 87 lõike 5¹ esimeses lauses asendatakse sõna „Maksüsteemiga” tekstiosaga „Makse- ja arveldussüsteemiga”;

4)paragrahvi 87 täiendatakse lõigetega 5²–5⁶ järgmises sõnastuses:

„(5²) Krediidiasutus rakendab meetmeid, et hinnata selle makse- ja arveldussüsteemi usaldusväarsust, mille liige ta otseselt või kaudselt on, ning liikmesusega kaasnevat mõju makse- ja arveldusteenuste toimimisele.

(5³) Krediidiasutus rakendab meetmeid, et tagada makse- ja arveldussüsteemi liikmeks olemise tingimuste täitmine ning pidev juurdepääs makse- ja arveldusteenustele. Krediidiasutus tagab, et tema osalemine makse- ja arveldussüsteemis ei kahjusta klientide huve ega selle makse- ja arveldussüsteemi järjepidevat toimimist, mille liige ta otseselt või kaudselt on.

(5⁴) Käesoleva paragrahvi lõigetes 5² ja 5³ sätestatud kohaldatakse ka makse- ja arveldusteenu suhtes, mis on krediitiasutusele vajalikud elutähtsa teenuse osutamiseks.

(5⁵) Finantsinspeksioonil on järelevalve tegemiseks õigus nõuda krediitiasutuselt ja välisriigi krediitiasutuse filiaalilt Eestis täiendavaid andmeid või selgitusi krediitiasutuse osalemise kohta makse- ja arveldussüsteemis, sealhulgas välisriigi makse- ja arveldussüsteemis.

(5⁶) Finantsinspeksioon võib esitada käesoleva paragrahvi lõikes 5⁵ nimetatud andmeid Eesti Pangale makse- ja arveldussüsteemide seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.”;

5) paragrahvi 91 lõiget 3 täiendatakse pärast sõnu „Eesti Panga seadusest” tekstiosaga „ning makse- ja arveldussüsteemide seadusest”;

6) paragrahvi 103 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) Eesti Pank on teinud makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud juhul ettepaneku võtta meetmeid.”;

7) paragrahvi 114 lõike 4 punktis 2 asendatakse sõna „maksüsteemi” sõnaga „arveldussüsteemi”;

8) paragrahvi 114 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(10) Käesolevas paragrahvis sätestatu ei mõjuta niisuguse kasutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppest tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel tehtavaid tasaarvestusi.”;

9) paragrahv 134⁹ tunnistatakse kehtetuks.

§ 31. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmine

Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 82 lõikes 9 asendatakse sõnad „riikliku statistika seadusest” sõnaga „seadusest”;

2) paragrahvi 82 lõike 11 esimest lauset täiendatakse pärast sõnu „Eesti Panga seadusest” tekstiosaga „ning makse- ja arveldussüsteemide seadusest”;

3) paragrahvi 100 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) Eesti Pank on teinud makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud juhul ettepaneku võtta meetmeid.”;

4) seadust täiendatakse §-ga 113⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 113⁴. Piiriüleste maksete ja konverteerimistasude kohta kehtestatud nõuete rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1230 piiriüleste maksete kohta liidus (ELT L 274, 30.07.2021, lk 20–31) artiklis 3, 4, 5 või 6 sätestatud nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.”.

§ 32. Pankrotiseaduse muutmine

Pankrotiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 18 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Pankrotiavalduse tagamise abinõude rakendamine ei mõjuta niisuguse kasutustehingu kehtivust, mis on tehtud asjaõigusseaduse §-s 314¹ nimetatud finantstagatise kokkuleppest tuleneva õiguse teostamiseks või kohustuse täitmiseks, samuti makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel tehtavaid tasaarvestusi.”;

2) paragrahvi 109 lõike 2 teises lauses asendatakse tekstiosa „krediitiasutuste seaduse § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel ning väärtpaperituru seaduse § 213 lõikes 1 ja § 213¹ lõikes 1 nimetatud väärtpaperiarveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel teostatavatele tasaarvestustele” tekstiosaga

„makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel tehtavatele tasaarvestustele”.

§ 33. Saneerimiseaduse muutmine

Saneerimiseaduse § 11²lõikes 1 asendatakse tekstiosa „krediitiasutuste seaduse § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel ning väärtpaberituru seaduse § 213 lõikes 1 ja § 213¹lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel teostatavaid tasaarvestusi” tekstiosaga „makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel tehtavaid tasaarvestusi”.

§ 34. Võlaõiguseaduse muutmine

Võlaõiguseaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 709 lõige 19 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(19) Käesolevat jagu ei kohaldata maksetehingutele, mis tehakse maksesüsteemide, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses nimetatud arveldussüsteemide vahendusel.”;

2)paragrahv 710 tunnistatakse kehtetuks;

3)paragrahvi 713 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud ei kohaldata maksesüsteemidele, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemidele.”;

4)paragrahvi 726 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Maksesüsteemis, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses nimetatud arveldussüsteemis, osaleja võib maksejuhise tagasi võtta ajal, mis on määratud makse- või arveldussüsteemile kohaldatavates õigusaktides ja tüüptingimustes.”;

5)paragrahvi 733¹⁴lõikes 6 asendatakse tekstiosa „§ 710–711²” tekstiosaga „§ 710¹–711²”.

§ 35. Väärtpaberite registri pidamise seaduse muutmine

Väärtpaberite registri pidamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 6 lõikest 9²jätetakse välja tekstiosa „, kellel on vastavas emitendis üle 0,5 protsendi aktsiatega määratud häälest.”;

2)paragrahvi 6²lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „väärtpaberituru seaduse § 213¹lõikes 1” tekstiosaga „makse- ja arveldussüsteemide seaduses”;

3)paragrahvi 18 lõike 2 esimest lauset täiendatakse pärast sõnu „jagunemise korral” sõnadega „või äriühingu piiriülese ümberkujundamise korral, kui sellega peab kaasnema väärtpaberite üleviimine teise registrisse”.

§ 36. Väärtpaberituru seaduse muutmine

Väärtpaberituru seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 108 täiendatakse lõigetega 8 ja 9 järgmises sõnastuses:

„(8) Inspektsioonil on järelevalve tegemiseks õigus nõuda investeerimisühingult täiendavaid andmeid ja selgitusi investeerimisühingu osalemise kohta maksesüsteemis, sealhulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud arveldussüsteemis.

(9) Eesti Pangal on Eesti Panga seadusest ning makse- ja arveldussüsteemide seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks õigus nõuda investeerimisühingult regulaarset aruandlust. Aruandluse sisu ning esitamise perioodilisuse, korra ja tähtajad kehtestab Eesti Pank.”;

2)paragrahvi 188 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) aktsionäridele või tema määratud kolmandale isikule komisjoni rakendusmääruses (EL) 2018/1212 nimetatud teabe, mida teises lepinguriigis registreeritud aktsiate emitent või tema määratud kolmas isik esitab vahendajale aktsionäridele edastamiseks.”;

3)seaduse 5. osa tunnistatakse kehtetuks;

4)paragrahvi 234 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kui Eesti Pank on teinud ettepaneku võtta meetmeid makse- ja arveldussüsteemide seaduses sätestatud juhul.”.

§ 37. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub üldises korras.

(2) Käesoleva seaduse § 35 punkt 1 ja § 36 punkt 2 jõustuvad 2023. aasta 30. aprillil.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberi-arveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.06.1998, lk 45–50), muudetud direktiividega 2009/44/EÜ (ELT L 146, 10.06.2009, lk 37–43) ja 2010/78/EL (ELT L 331, 15.12.2010, lk 120–161), määrustega (EL) nr 648/2012 (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) ja (EL) nr 909/2014 (ELT L 257, 28.08.2014, lk 1–72) ning direktiiviga (EL) 2019/879 (ELT L 150, 07.06.2019, lk 296–344).

Jüri Ratas
Riigikogu esimees